

Kresťanstvo bez Boha?

Ján P. Strumilowski, OCist.

2. júna 2022 ✝ Cirkev Spoločnosť

Svätý Ján Pavol II. opakovane zdôrazňoval, že jednou z najväčších duchovných chorôb našej doby je žiť tak, akoby Boh neexistoval. Svet totiž čoraz viac a nástojčivejšie propaguje ateistický spôsob života. Niekedy je odpor voči náboženstvu silnejší, inokedy sa podobá tichej apostáze: nominálne ľudia stále veria, ale ich viera je len deklaratívna, bez akéhokoľvek vzťahu k realite života. Sekularizácia sveta skrátka napreduje...

Zdroj: pixabay.com

Kresťanstvo je dnes čoraz viac zatlačané do sféry teórie, stáva sa nanajvýš „súkromným názorom“, ktorému je zakázaný vstup do verejného priestoru. Napriek tomu sa mnohí utešujú tým, že v človeku existuje sféra, ktorá zostane vždy nedotknuteľná: sféra vnútornej ľudskej slobody.

Ide však v procese sekularizácie iba o zatlačanie náboženstva do čoraz tesnejších a vnútornejších priestorov ľudského života, alebo aj o zmenu charakteru a chute kresťanstva? Dotýka sa táto výzva sveta: „*Žime, akoby Boh neexistoval!*“ iba tých, ktorí sú už ateizovaní, alebo sa môže týkať aj kresťanov, ktorí si myslia, že sú v srdci a možno aj navonok zbožnými katolíkmi? Skúsme si teda položiť otázku, či je možná taká verzia kresťanstva, v ktorej by neexistencia Boha veľa nezmenila?

Univerzálna láska

Zdá sa, že z mnohých prvkov kresťanstva by v takejto perspektíve nevyhnutne zostala láska k blížnemu. Väčšina katolíkov, aj keby Boh neexistoval, by si myslela, že sa oplatí byť dobrým človekom. Byť dobrým človekom nie je výmysel kresťanov, ale je všeludským dedičstvom.

Ak by však Boh neexistoval, povaha lásky k blížnemu by sa zmenila. Kresťan totiž nachádza konečný argument a cieľ lásky k blížnemu v Kristovi – v Bohu. Milujem, pretože očami viery vidím v človeku nielen človeka, ale aj Božie dieťa. To vedie k tomu, že mu chcem dať ješť nielen ako človeku, ale aj ako Božiemu dieťaťu. A chcem ho nakrmiť nielen preto, aby sa najedol, ale aby som v ňom **vzbudil dôstojnosť Božieho dieťaťa** – aby si uvedomil, že Boh je jeho Otec; aby som mu dal vieru a evanjelizoval ho.

Kresťanský misionár ide na misie nielen preto, aby staval sirotince a kopal studne, ale aby ich staval pre tých, ktorých chce urobiť Božími deťmi. Bez Boha by dobročinnosť mala stále zmysel. Malo by však zmysel

vykonávať napríklad misijnú činnosť?

Mohlo by sa zdať, že nie... Ale aj bez Boha by bolo možné vykonávať charitatívne misie: kopať studne, zakladať nemocnice – bez evanjelizácie. Bolo by možné otvorenejšie a vedomejšie sa starať o rozvoj pôvodných náboženských tradícií tých, ku ktorým ideme: v duchu tolerancie a skutočného náboženského dialógu – bez tieňa prozelytizmu. Každodenná láska k blížnemu by sa mohla stať menej obmedzujúca, menej náročná a smerujúca k obráteniu. Láska by jednoducho mohla byť príjemnejšia pre tých, ktorých miluje. Jediným kritériom by predsa bola osoba prijímateľa, a nie vôľa transcendentného Boha.

Absurdná modlitba

V kresťanstve však máme iba málo prvkov s takým humanistickým univerzalizmom, ako je láska k blížnemu. Vezmime si napríklad modlitbu. Bez existencie Boha by sa modlitba stala absurdnou. Ruženec by bol vnímaný ako opakovanie mŕtvych formuliek. Modlitba bez viery v Boha by teda nevyhnutne bola nanič.

Hoci... je možné si predstaviť modlitbu, ktorá je zdôvodniteľná aj bez existencie Boha. Napríklad modlitba chápaná ako psychologická prax, ktorá poskytuje vnútornú útechu. Alebo meditačná prax umožňujúca rozvíjať sebauvedomenie. Cvičenie, ktoré prináša emocionálnu odmenu. Mohli by ste povedať: *Modlím sa, keď cítim potrebu modliť sa, alebo niečo podobné*. Ani čítanie Biblie by úplne nestratilo svoj význam. Bibliu by sme mohli čítať tak, aby sme objavili skryté psychologické pravdy o človeku – o jeho skrytých túžbach, o dospievaní, o mužskosti, ženskosti, vzťahoch a pod.

No dobre, modlitba by vďaka svojmu vnútornému charakteru mohla nejako prežiť vo svete bez Boha. Ale napríklad liturgia? Malo by akýkoľvek zmysel chodiť na omšu? Zdá sa, že bez Boha by bol takýto čin skutočne absurdný. Ale možno ani nie... Samozrejme, žeby nemalo zmysel chodiť na omšu kvôli Kristovej obete, do ktorej pri omši zahŕňame seba a náš svet v úkone oddanosti Otcovi.

Samotný rituál sa však zdá byť pre človeka užitočný. Človek má vo svojej prirodzenosti rád rituály, kolektívne udalosti a podobne. Liturgia by v takomto prípade nemohla byť priveľmi vznešená a nezrozumiteľná. Musela by byť prízemnejšia, ľudskejšia i všednejšia. Mohla by to byť príležitosť na vzájomnú integráciu, budovanie spoločenstva a jednoty. Bola by to akási spoločná hra, ktorá by dávala pocit účasti na niečom zjednocujúcom, dobrom a radostnom. Veď ľudia majú veľa takýchto svetských liturgii, večierkov, zábav...

Známy obrázok

V načrtnutej analýze by sme mohli úspešne pokračovať ešte dlho. Zaujímavé však je, že hoci hovoríme o hroznej hypotéze „kresťanstva bez Boha“, obraz takéhoto paradoxného kresťanstva sa nám zdá byť veľmi známy. Je to predsa obraz kresťanstva, ktoré je humanistické, otvorené, radostné, bez kríža; v ktorom je najdôležitejší človek, a v ktorom je konečným zdôvodnením evanjelia – práve človek.

V tejto súvislosti mi prichádzajú na um dve úvahy. Po prvé, obraz moderného a liberálneho kresťanstva je skutočne obrazom kresťanstva, ktoré sa dokonale hodí pre moderný, sekularizovaný svet – a v tom majú liberáli pravdu: našli spôsob, ako prispôbiť náboženskú formu tak, aby bola v súlade s duchom sveta. Po druhé, nájdenie takejto formy je dôsledkom už postupujúceho nedostatku viery v Boha. Je totiž možné byť pripútaný k mnohým prvkom, ba až pilierom kresťanského života, ako je láska k blížnemu, modlitba alebo

dokonca liturgia, a pritom sa zaobíť bez viery v Boha.

Pritom sa zmení „iba“ charakter týchto prvkov.

„Iba“ a „až“ – pretože potom to už nie je kresťanstvo.

Portál Christianitas.sk odporúča:

Taliansky historik a profesor, Roberto de Mattei prináša v knihe **Druhý vatikánsky koncil. Doposiaľ nenapísané dejiny** (slov. vydanie – Nadácia Slovakia Christiana), ucelený pohľad na udalosť, ktorá zásadným spôsobom ovplyvnila život v katolíckej Cirkvi v druhej polovici 20. storočia a nemalou mierou naň vplýva i dnes.

Záujemcovia si môžu túto vysokohodnotnú knihu objednať na adrese:

<https://www.christianashop.sk/druhy-vatikansky-koncil-doposial-nenapisane-dejiny/>

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/krestanstvo-bez-boha/>